

RAMAZAN'IN İNCELİKLERİ*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!..

Size Avustralya'dan hitab ediyorum. Avustralya'nın güzel bir şehri, Brisbane şehri... Sydney'in 1000 km kadar kuzeyinde sahilde bir şehir... Onun yakınında Twoomba isimli bir yayla kasabada, bahçeler şehri denilen yerde 250 kadar aile, hanımlarıyla, çocuklarıyla, beyleriyle güzel bir mekânda, üniversitenin yakınındaki bir yerde toplantılar yapmıştık. Sekiz- dokuz gün devam etti. Aile eğitimi çalışması oldu. Onları bitirdik, Ramazan'a burada başlamış olduk.

Burası tabii düzenli bir ülke... Altyapı dediğimiz yol, iletişim ve diğer hususlar muntazam... Diğer İslâm ülkelerinin de öyleolmasını temennî ediyorum. Halkın hizmetlerinin daha güzel yapılmasını temennî ediyorum. Yakın yakın bölgeler olduğu halde, meselâ Endonezya ile Avustralya arasında büyük fark var.

Bir ara kısa bir şekilde Filipinler'in Manila şehrini görmüştüm. Manila'nın içine gitmemiştim. Ama giden arkadaşlar, çok perişan olduğunu ve fakirliğin çok yaygın olduğunu söylemişlerdi. Oraya gitmiş, zekâtlarını vermiş, göz yaşlarıyla dönmüşlerdi.

---

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Tabii Filipinler, diktatörlerin idare ettiği bir ülkeydi. Diktatörler milyarları doldurdular Amerikan bankalarına, kendi hesaplarına yatırdılar, öldüler gittiler; ama halklarına hizmet etmediler. Temennî ediyoruz ki, halklarına hizmet eden iyi insanlar yönetici olsunlar ve halklar da kendi haklarını çiğnetmesinler. Kendilerine hizmet edecek insanları bilip, destekleyip, onları seçip, onları çalıştırsınlar.

Ülkeler arasında çok bâriz farklar var. Endonezya başka türlü, Filipinler başka türlü... Avustralya çok değişik, birden çok büyük güzelliklerle karşılaşıyorsunuz. Singapur güzel, Malezya gelişmekte... Allah bütün âlem-i İslâm'a iyilikler ihsân eylesin, gelişmeler ihsân eylesin. Bunu temennî ediyoruz...

a. Oruç Tutup Sevap Kazanamamak

Ramazan ayı başladı. Beraber başladık, Avustralya ile Türkiye arasında gün farkı olmadı ve bir kaç gündür oruç tutuyoruz. Çarşamba, perşembe, cuma... üç gündür oruç tutuyoruz. Benim tabii oruç konusunda en önemli gördüğüm şeylerden birisi, oruç tutup da sevabı kazanamamak... Oruç çok önemli bir ibadet ama, oruç tutup sevabı kazanamama ihtimâli var. Onun için önce onula ilgili bir hadis-i şerifi okuyup biraz konu üzerinde durmak istiyorum. Ebû Hüreyre RA'ın rivâyet ettiğine göre, İbn-i Mâce'de, Neseî'de, İbn-i Huzeyme'de, Hâkim'de ve diğer kaynaklarda var, et-*Tergîb*'de var;

Peygamber SAS buyurdular ki:¹

رُبَّ صَائِمٍ لَيْسَ لَهُ مِنْ صِيَامِهِ إِلَّا الْجُوعُ

وَرُبَّ قَائِمٍ لَيْسَ لَهُ مِنْ قِيَامِهِ إِلَّا السَّهَرُ

(.ن. خز. ك. عن أبي هريرة)

(*Rubbe sàimin leyse lehû min sıyâmihi ille'l-cûu, ve rubbe kâimin leyse lehû min kıyâmihi ille's-seher.*)

Bu münâsebetle, bu hadis-i şerifi açıklarken, bir şeyi vurgulamak istiyorum sevgili dinleyiciler; Peygamber SAS Efendimiz buyuruyorlar ki:

(*Rubbe sàimin leyse lehû min sıyâmihi ille'l-cûu*) “Nice oruç tutan insan vardır ki, tuttuğu oruçtan ona bir kâr, bir kazanç, bir sevap gelmez; ancak aç kalmış olur. Aç kalmaktan başka eline bir şey geçmez, yâni boşa gider.”

---

¹ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.539, no:1690; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.373, no:8843; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.257, no:3481; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.596, no:1571; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.242, no:1997; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.429, no:6551; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.316, no:3642; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.270, no:8097; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.239, no:3249; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.309, no:1425; Abdullah ibn-i Mübârek, *Müsned*, c.I, s.78, no:77; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVII, s.346; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.268, no:3248; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.250; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.382, no:13413; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.309, no:1424; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.401; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.853, no:7491; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.348, no:1365; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIII, s.101, no:12658, 12661; Münzirî, *et-Tergîb*, c.II, s.94, no:1646.

(*Ve rubbe kàimin*) “Nice kàim insan vardır ki...” *Kàim* burada, geceleri kıyam edip, kalkıp namaz kılan demek, gecesini ibadetle ihyâ eden demek: “Nice geceleyin kalkıp namaz kılan insan vardır ki, (*leyse lehû min kıyâmihi ille’s-seher*) sevap kazanacağım diye kalkıp, uykusunu terk edip ibadet etmesinden bir sevap kazanamıyor, bir mükâfat alamıyor, bir ecir elde edemiyor. Sadece uykusuz kalmış oluyor. Yâni ibadet boşa gidiyor.”

Aziz ve sevgili kardeşlerim, ibadetlerin boşa gitmesi olayı, Kur’an-ı Kerim’in ayetleriyle sabit bir olaydır. Meselâ, insan zekât verir ama, verdiği zekât, sadaka makbul olmaz. Allah kabul etmez. Bir ecir, bir sevap alamaz.

لَا تُبْطِلُوا صَدَقَاتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْأَذَى

(البقرة: ٢١٤)

(*Lâ tübtılû sadakâtiküm bi’l-menni ve’l-ezâ*) “Minnet ederek, başa kakarak, verdiğiniz kimseyi üzerek, ezâlandırarak sadakanızı, zekâtınızı verirsiniz, ondan bir kâr edemezsiniz. Sevabı iptal olmuş olur.” (Bakara, 2/264) buyuruyor Allah-u Teâlâ Hazretleri...

Ebû Hüreyre RA’dan rivâyet edilmiş olan bu hadis-i şerifte de, Peygamber SAS Efendimiz bazı kimselere orucun fayda vermeyeceğini, bir kâr getirmeyeceğini, geceleyin kalkıp, ibadet etmesinin bir kâr getirmeyeceğini bildirmiş oluyor. Neden acaba?.. Alimler çeşitli şekillerde bunu açıklamaya çalışmışlardır.

Meselâ, insan gündüz oruç tutar da, akşam haramla orucunu açarsa, yanî haramdan kazanılmış gıda ile orucunu açarsa, o zaman ne olur?.. Orucundan bir sevap alamaz, böyle olabilir.

Yâhut oruç tutarken, orucun mânevî şartlarına riâyet etmediği için orucunun sevabı kaçır. Bu hususta başka hadis-i şerifler var. Bir insan oruç tutarken sadece yemek yememek, su içmemek tarzında midesine oruç tutturmayacak; gözüne de sahip olacak, gözü harama bakmayacak... Kulağına da sahip olacak, kulağı haram şeyi dinlemeyecek, harama kulak vermeyecek... Eline de sahip olacak, eli harama uzanmayacak... Ayağına da sahip olacak, ayağı harama gitmeyecek... Yâni oruç tutarken bütün âzasına oruç tutturması lâzım!..

Böyle yapmadığı zaman orucun sevabı kaçabilir. Bundan dolayı oruç tutarken meselâ diline sahip olmazsa, gıybet ederse, yalan söz söylese, yalan yere adaleti aldatacak şeyler söylese, yalancı şahitlik yaparsa; o zaman, yâni günahlar işlediği zaman, orucun sevabı kalmamış oluyor.

b.Ramazan'da Dikkat Edilecek Noktalar

O bakımdan bu cuma konuşmamda, tuttukları orucun sevabı kaçmasın diye, kardeşlerime önce bu hususu hatırlatmak istiyorum. Oruç tutar, tutar da akşama eline bir şey geçmez, aç kalmaktan başka...

Terâvih meselâ, yatsıdan sonra kılınıyor, gece namazı sayılır. Terâvih kılar; kılar ama, hiç bir sevap kazanamaz. Halbuki geceleyin namaz kılmak ne kadar sevaptır, halbuki oruç tutmak ne kadar sevaptır. Onlardan bir kâr alamıyor.

Onun için, bu orucun sevabını kaçıran günahlardan uzak durmaya dikkat etmesi lâzım! Gece ibadetinin sevabını kaçıran hatalardan uzak durması lâzım! Onlar ne olabilir, neler olabilir?.. Ramazan orucu tutarken hatalarımız nelerdir?.. Bunları şöylece sıralayalım:

Oruç tutuyoruz diye aç kalınınca, insanın ruhsal istikrarı da biraz sarsılabiliyor. Oruçlu olan bakıyorsunuz sinirli oluyor. Sinirli olunca sağa sola çatıyor, bağıyor. Sigara alışkını, tiryakisi, oruçlu olunca sigarayı içmediği için bir asabılık bastırıyor; etrafını haşlıyor, paylıyor, üzüyor, vuruyor, kırıyor... Halbuki oruç sabır ibadetidir. Kendisini tutacaktı, böyle şeyler yapmayacaktı. O zaman orucun iyi tutulmadığı, orucun şartlarına uyulmadığı anlaşılıyor. Bir yaygın hatamız bu...

Ondan sonra iftar ediyoruz, sahura kalkıyoruz. Yediğimiz şeylerin helâl olmasına dikkat etmek lâzım! “Haram lokma yediği zaman, insanın kırk sabah namazı kabul olmaz, duası kabul olmaz.”² Helâl lokma dindarlığın, takvânın temelidir. Onun için, lokmanın helâl olmasına çok dikkat etmek lâzım!

---

² Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.591, no:5853; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.28, no:9266; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XX, s.55, no:21483.

Hadi diyelim kazancımız helâl, lokma helâl, akşamleyin sofraya oturduk. Hatalarımızdan birisi nedir?.. İftarda çok aşırı yemek yiyoruz. Hem sıhhate aykırı, hem de orucun mantığına aykırı... Oruçlu aç duruyor ki, biraz nefsi zayıflasın, kalbi nurlansın, ruhu kuvvetlensin. Halbuki Ramazan'da öyle yemek yiyor ki, iftarda, sahurda, arada; Ramazan'ın sonunda kilosu artıyor.

“—Bu Ramazan'da on kilo almışım, beş kilo almışım!” diyor. Halbuki zayıflaması lâzımdı. Bunun için büyüklerimiz, alimlerimiz kitaplarda bunu da belirtmişler. Yâni, iftarda da biraz hafif yemeli ki, açlığın faydaları, aç durmanın, oruç tutmanın manevî faydaları, maddî faydaları, sıhhî faydaları vücut üzerinde görülsün...

Ondan sonra ne yapıyoruz?.. Teravihe gidiyoruz. Umumiyetle teravihe gider, teravihi severek kılar bizim müslüman halkımız... Fakat teravihte hatamız nedir? Hızlı kılmak... Yâni çok rekâtlı diye, çok rekât çabuk bitsin diye, namazı süratli kılmak kötü alışkanlığı var. İmamlar çabuk kıldırıyor. Cemaat de çabuk kıldıran camiye gidip, paldır küldür namaz kılıyor. Bu da yanlış...

Mümkünse hatim sürülerek teravîh kılınan yerlere gitmeli, tadını çıkarmalı... Değilse sakın sakın, tâdil-i erkân ile, rükûsuna, secdesine hakkını vererek namaz kıldıran imamların arkasında namaz kılmalı!.. Hırsızlığın en kötüsü namazda rükûdan, secdeden çalmaktır. Yâni onları hızlı yapıp hakkını vermemektir. Bu da yaygın bir hata Türkiye'de... Bundan da sakınmak lâzım! Yâni namazı güzel kılmalı!..

Yatsıdan sonra kılınan bu teravih namazı, gece namazından sayılır. Gece namazının sevabı da çok büyüktür ama, Ramazan'da sevap daha da büyüyor. Çünkü Allah-u Teâlâ Hazretleri, Ramazan'da yapılan ibadetlere büyük mükâfatlar koymuş. Sair zamanda insan geceleyin kalksa, iki rekât kılsa;

رَكَعَتَانِ مِنَ اللَّيْلِ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا

(*Rek'atâni mine'l-leyli, hayrun mine'd-dünyâ ve mâ fîhâ*) “Geceleyin iki rekât namaz kılmak, dünyadan ve dünyadaki her şeyden daha hayırlıdır” diye buyruluyor.

Onun için Ramazan'da bu teravih de, yatsıdan sonra kılınmış bir namaz olarak gece namazından sayıldığı için, bunu da böyle yirmi rekât kıldığından epeyce sevap alacak. Ama güzel kılmak şartıyla... Yâni güzel tutulmayınca orucun sevabı olmadığı gibi, güzel kılınmayınca namazın da sevabı olmayacağını, vücuda bir yorgunluk olacağını bilmeli... Ebû Hüreyre hadis-i şerifinin, namazla ilgili kısmını teravihte hatırlamalı, aceleye getirmemeli, şuurlu, huzurlu, huşûlu güzel namaz kılmalı! Bir hata da bu...

Sonra bazıları sahura kalkmayı kestirip atmak istiyorlar. “Ben dayanabilirim, akşamdan yer yatarım.” diyorlar. Uykuyu bölmeyelim diye sahura kalkmıyorlar.

Halbuki Ramazan biraz uykuyu yenmek, uykuyu bölmek çalışmasıdır bence... Bu, Ramazan'da önemli bir husustur. Nefsimizi yenmek için bir idmandır Ramazan... Özellikle sahura, uykuyu

bölüp kalmak lâzım! Çünkü gece kalkmaya alışma çalışmasıdır Ramazan... Sahura yemek yiyeceğiz diye kalkıp, bir ay sahur vaktinde, seher vaktinde uyanmayı öğrenince, senenin öbür zamanlarında da o güzel vakitte kalkıp ibadet etmeye bir alıştırmadır, yemekli alıştırmadır diye düşünüyorum ben... Onun için sahur kalkmayı da hararetle tavsiye ediyorum.

Sahura kalkmamak da yanlıştır. Eski ümmetlerle bizim ümmetimiz arasında, Ümmet-i Muhammed arasındaki fark, onların oruçlarıyla bizim orucumuz arasındaki fark, bizim sahur kalkmamızdır. Sahura kalkmak sünnettir. Sahur yemeği berekettir, feyizdir. Onun için sahur kalkmayı da ihmal etmemeli!.. “Akşamdan yeyip yatarım, sahur kalkmam!” sözü doğru değil...

Sonra sahur kalkıldığı zaman, bir de abdest alınmalı, iki rekât-dört rekât, hanım yemeği hazırlayınca kadar, çoluk çocuk sofraya toplanınca kadar bir *teheccüd* namazı kılınmalı! Sahurda kılınan namaz çok sevaptır. Bunu kardeşlerimiz kaçırmassınlar!

Ondan sonra, yanlışıklardan bir tanesini daha söyleyelim: Evinde sahurdan sonra, imsak kesildiği zaman, sabahın vakti girince herkes ne yapıyor?.. Hemen sabah namazını evinde kılıp tekrar yatağa yatıyor. Bu da yanlıştır!.. Yâni, sabah namazını cemaatle kılmayı kaçırmak çok büyük bir kayıp oluyor. Onun için sabah namazını camide kılmaya çok dikkat etmeli! Sahurdan sonra camide namaz kılmaya gitmeli, onu ihmal etmemeli!..

Evde kılmak, cemaatle bile olsa, çoluk çocuğu toplayarak cemaatle kılsa bile, camide kılmaya denk olamaz. Çünkü, camiye doğru giderken, attığı her adımda bir derecesi yükselir. Her adımda bir günahı silinir, her adımda kendisine bir hasene verilir. Oraya gittiği zaman da, camideki mübarek insanların kazançlarından ona da ortaklık gelir. Camide o mübareklerin kıldığı namazlar dolayısıyla, namazı kabul olur. Evindeki belki kabul olmaz.

Demek ki, bir yanlışlık da, sahurdan sonra evde sabah namazını kılip camiye gitmemektir. Bunu da yapmamalı kardeşlerimiz.

Sonra, akşamleyin çok yaygın bir yanlışlık var, özellikle Türkiye’de; akşam namazı camilerde kılınmıyor. Neden?.. Herkes sofranın başında olduğu için, iftar edeceğim telâşında olduğu için, akşam namazını camide kılmıyorlar, evde kılıyorlar. Bu da bir yanlışlıktır. Ramazan’da ibadetlerin arttırılması gerekirken, tam aksi yapılıyor ve Ramazan’da akşam namazını camide cemaatle kılmak kalkıyor. Hattâ bazı şehirlerde biz camiye gittiğimiz zaman, imamı müezzini görmüyoruz. O da iftar edeceğim diye ortalarda yok. Cami bomboş, mahzun... Bu yanlış.

Biz Avustralya’daki kardeşlerimizle oturduk, konuştuk bu meseleleri, dedik ki:

“—Bu yanlışları biz buralarda yapmayalım!”

Bu Brisbane şehrinde de, çarşıda metrekarelik bir yer tuttu arkadaşlarımız, Allah razı olsun...

Topluca oraya beyler, hanımlar geliyorlar. En sevindirici husus, çocuklar geliyorlar. Güzel muhabbetli namaz kılınıyor. Arkadaşlarımıza dedik ki:

“—Akşam namazını camide kılacağız, evimize öyle gideceğiz! Sabah namazını camide kılacağız, evde kılıp öyle yatmak yok...” Hepsi riâyet ediyorlar büyük ölçüde...

Biliyorsunuz burası yaz mevsimi sevgili dinleyiciler, Türkiye kış mevsimi... Tabii yazın imsak erken kesildiğinden, evde kılıverip de yatmak daha çok yapılabilen bir şey. Tabii kışın geceler uzun olduğundan, Türkiye’de belki bu şimdi yapılmaz. Burada önemli, arkadaşlarımız bunu yapabiliirdi. Biz oturduk, yapmayalım dedik ve tuttuğumuz camide sabah namazını da cemaatle kılalım dedik. Gündüz namazlarını da kılalım, cumayı da kılalım, akşamı da kılalım. Böyle iftardan dolayı akşamı makaslamak, sahurdan dolayı sabahı makaslamak gibi hata yapılmasın dedik.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Peygamber SAS Efendimiz Ramazan’a o kadar çok önem verirdi ki, tâ iki ay önceden Receb ayı girdiği zaman:³

---

³ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.259, no:2346; Taberânî, *Mu’cemü’l- Evsat*, c.IV, s.189, no:3939; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.III, s.375, no:3815; Ebû Nuaym, *Hilyetü’l-Evliyâ*, c.VI, s.269; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.290, no:6494; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XXXX, s.57; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.I, s.485, no:1985; İbn-i Asâkir, *Mu’cem*, c.I, s.161, no:309; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VII, s.138, no:18049; *Keşfü’l-Hafâ*, c.I, s.211, no:554; RE. 532/10; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XXXIII, s.24, no:35704, 36125.

اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي رَجَبٍ وَشَعْبَانَ وَبَلِّغْنَا رَمَضَانَ

(طس. هب. حل. كر. والديلمى عن أنس)

(*Allàhümme bârik lenâ fî recebe ve şa'bân, ve belliğnâ ramadân.*) “Allah’ım, bize Receb ayını ve Şa’ban ayını mübarek eyle, Ramazan’a bizi eriştir!” diye dua ederdi. Ramazan’ın sevgisi, Ramazan’a kavuşmanın iştîyâkı, iki ay önceden Efendimiz’in dudaklarından dökülürdü, dualarına girerdi. Ramazan çok önemli bir ay...

Onun için bu güzel ayın feyzinden bereketinden istifâde etmeye dikkat etmeliyiz. İbadetlerimizi daha aşk ile, şevk ile yapmalıyız. Eskiden yaptığımızı bile yapmamak yanlışlığına düşmemeliyiz. Orucu da güzel tutmalıyız, teravihi de güzel kılmalıyız.

c. Ramazan’da Bize Verilen Beş Şey

Ramazan ayının daha başka özelliklerini bildiren hadis-i şerifler var. Onları okumak istiyorum. İkinci bir hadis-i şerif okuyarak sohbetimi burada bitirmek istiyorum. O da Ebû Hüreyre RA’dan rivâyet edilmiş. Ahmed ibn-i Hanbel, Bezzâr, Beyhakî, Ebü’s-Şeyh ve İbn-i Hibbân rivâyet etmiş bu hadis-i şerifleri.

Peygamber Efendimiz SAS buyurmuş ki:⁴

⁴ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.292, no:7904; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*,

I, s.302, no:3602; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.445, no:8571; Tahavî, *Müşkilü’l-Âsâr*, c.VII, s.31, no:2553; İbn-i Abdi’l-Ber, *et-Temhîd*, c.XVI, s.153; Hâris, *Müsned*, c.I, s.498, no:316; Muhammed ibn-i Nasr el-Mervezî, *Kıyâm-ı Ramazan*, c.I, s.84, no:51; İbn-i Ebi’d-Dünyâ, *Fadâilü Ramadân*, c.I, s.20, no:18; Heysemî,

أُعْطِيَتْ أُمَّتِي خَمْسَ خِصَالٍ فِي رَمَضَانَ لَمْ تُعْطَهَا
 أُمَّةٌ قَبْلَهُمْ خُلُوفٌ فَمِ الصَّائِمِ أَطِيبُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ
 رِيحِ الْمِسْكِ وَ تَسْتَغْفِرُ لَهُمُ الْحِيتَانِ حَتَّى
 يُفْطِرُوا وَيُزَيِّنُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ كُلَّ يَوْمٍ جَنَّتَهُ ثُمَّ
 يَقُولُ يُوشِكُ عِبَادِي الصَّالِحُونَ أَنْ يُلْقُوا عَنْهُمْ
 الْمَثُونَةَ وَالْأَذَى وَ يَصِيرُوا إِلَيْكَ وَ تُصَفِّدُ فِيهِ
 مَرَدَّةُ الشَّيَاطِينِ فَلَا يَخْلُصُوا فِيهِ إِلَى مَا كَانُوا
 يَخْلُصُونَ إِلَيْهِ فِي غَيْرِهِ وَيُغْفَرُ لَهُمْ فِي آخِرِ لَيْلَةٍ
 قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَهِيَ لَيْلَةُ الْقَدْرِ قَالَ لَا وَلَكِنَّ
 الْعَامِلَ إِنَّمَا يُوفَّى أَجْرَهُ إِذَا قَضَى عَمَلَهُ

حم . هب . والبخاري عن أبي هريرة؛ رواه أبو الشيخ وابن حبان في كتاب الثواب إل أن عنده
 وتستغفر لهم الملائكة بدل الحيتان

(U'tiyet ümmetî hamse hısâlin fî ramedân)
 “Benim ümmetime Ramazanda beş mükâfat var,
 verildi. (Lem tu'tahünne ümmetün kablehüm)
 Daha önceki ümmetler de oruç tutarlardı ama,
 onlara Allah bu mükâfatı vermemişti, bizim
 ümmetimize veriyor.” diye kendi ümmetine
 verildiğini Peygamber Efendimiz bildiriyor.

Müsnedü'l-Hâris, c.I, s.410, no:319; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.471, no:23708; Heysemî, Mecmaü'z-
 Zevâid, c.III, s.341, no:4778; Câmiü'l-Ehâdîs, c.V, s.66, no:3751;
 Münzirî, et-Tergîb, c.II, s.55, no:1476.

Biliyorsunuz Ramazan orucunu farz kılan, farz olduğunu gösteren Bakara Sûresi'nin 183. ayetinde:

كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ

عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ

(البقرة: ١٨٣)

(Kütibe aleykümü's-sıyâmü kemâ kütibe ale'llezîne min kabliküm) “Sizden önceki ümmetlere de oruç farz kılınmıştı, onun gibi size de farz kılındı.” (Bakara, 2/183) deniliyor.

Demek ki, eski ümmetlere oruç farz kılınmış ama, bu mükâfatlar onlara verilmemiş de bize verilmiş. Eski ümmetlerden bizim bazı farklarımız var. Peygamber Efendimiz'in bir takım özellikleri, hasâisi var. Bizim ümmetimizin de hasâisi var, özel mazhariyetleri var. Eski ümmetlerde onlar yokmuş. Bizim ümmetimize büyük bir ikram oluyor.

Peygamber Efendimiz bunları sıralıyor. Buyuruyor ki:

خُلُوفٌ فَمِ الصَّائِمِ أَطْيَبُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ

1. (Hulûfü femi's-sâimi atyebu inda'llâhi min rîhi'l-misk) Oruç tutan ağzını koruyunca, aç kalınca tabii ağız kokusu olur. Belki bu ağızdan geliyor, belki mideden geliyor. Açlıktan dolayı ağızda bir koku... “Bu koku Allah indinde misk kokusundan daha şerefli, daha kıymetli bir kokudur.”

Yâni oruçlunun bu kokusu, nâhoş bir koku gibi bile olsa Allah'ın sevdiği bir kokudur. Ahirette o oruçlunun ağzından misk kokusu gibi güzel kokular çıkacak. Öyle mükâfatlanacak.

Ondan sonra:

وَتَسْتَغْفِرُ لَهُمُ الْحَيَاتَانِ حَتَّى يُفْطِرُوا

2. (Ve testağfirû lehümü'l-hîtânü hattâ yuftirû) “Denizdeki balıklar bile, iftar edinceye kadar onun için istiğfar ederler.” Yâni oruçlu Allah'ın sevgili kulu olduğu gibi, mahlûkâtın da mahbûbu oluyor, sevdiği bir kimse oluyor. Mahlûkat da oruçlu insana dua ediyorlar. Hattâ denizdeki balıklar bile... Denizdeki balıkların duaetmesi, pek çok şeyin dua ettiğinin göstergesi olsun diye söylenmiş

olmalı, *Allâhu a'lem*. O bakımdan, oruçlunun ne kadar kıymetli insan olduğunu gösteriyor bu cümle...

وَيَزِينُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ كُلَّ يَوْمٍ جَنَّتَهُ

ثُمَّ يَقُولُ يُوشِكُ عِبَادِي الصَّالِحُونَ أَنْ يُلْقُوا

عَنْهُمْ الْمَثُونَةَ وَالْأَذَى وَيَصِيرُوا إِلَيْكَ

3. (Ve yüzeyyinu'llâhu azze ve celle külle yevmin cennetehû) Her gün Allah-u Teâlâ Hazretleri cennetini süsler. (Sümme yekülü:) Sonra buyurur ki: (Yûşikü ibâdi's-sâlihûne en yülkü anhümü'l- meûnete ve'l-

ezâ, ve yasîrû ileyki) “Muhtemel ki, ey cennet! Sâlih kullarım gelecekler, onların yorgunlukları, dünyadaki meşakkatleri, eziyetleri bitecek. Onların dünyadaki sıkıntılarının karşılığında, burada rahat etsinler diye sana gelecekler ey cennet!” diye her gün Allah-u Teâlâ Hazretleri cennetini oruçlu kulları için süsler.

Biliyorsunuz, oruçluların cennete girecekleri özel bir kapı olacak *Reyyân* denilen kapı. “Nerede benim rızam için oruç tutan kullarım, kalksınlar!” denilince, onlar o kapıdan girecek.

وَتُصَفَّدُ فِيهِ مَرَدَّةُ الشَّيَاطِينِ، فَالَ يَخْلُصُوا فِيهِ
إِلَى مَا كَسَانُوا يَخْلُصُونَ إِلَيْهِ فِي غَيْرِهِ

4. (Ve tusaffedü fîhi meredetü’ş-şeyâtîni felâ yahlüsù fîhi ilâmâ kânû yahlusùne ileyhi fî gayrihî) Bu günde, bu Ramazan ayında Ümmet-i Muhammed’in mazhariyetlerinden birisi de nedir?.. Şeytanların azılları, reisleri, azgınları bukağılara, zincirlere, boyunduruklara vurulur, zincirlerle bağlanır. Onlara fırsat verilmez. Başka zamanlarda hareket ettikleri gibi serbest hareket edemezler. Böylece azdırma işi, saptırma işi, şeytanın vesvese verme işi, kandırma işi bu ayda olmaz. Az olur. İbadeti yapmak kolay olur. Müslümanlar, iyi işler yapmak isteyenler onlardan yakasını kurtarmış olurlar.

وَيُغْفِرُ لَهُمْ فِي آخِرِ لَيْلَةٍ

5. (Ve yuğferu lehüm fî âhiri leyletin) Sonuncu mazhariyet de, beş şeyden sonuncusu da, tabii Ramazan'ın sonuyla ilgili... Diyor ki: “Ramazan'ın en son gününde, oruçlular afv ü mağfiret olunur.” Demek ki, bir ay sabredecek, çalışmaya devam edecek; sonunda karşılığını alacak.

قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَهِيَ لَيْلَةُ الْقَدْرِ قَالَ لَا وَلَكِنَّ
الْعَامِلَ إِنَّمَا يُوفَّى أَجْرَهُ إِذَا قَضَى عَمَلَهُ

(Kile: Yâ rasûla'llâh, ehiye leyletü'l-kadr?) “Yâ Rasûlallah!” diye sordular sahabe-i kiram bu son müjdeyi, beş şeyin beşincisini duydukları zaman, “O son gecesi, Kadir Gecesi mi yâ Rasûlallah?” dediler.

(Kâle: Lâ) Peygamber Efendimiz: “Hayır! (Ve lâkinne'l-âmile innemâ yüveffâ ecrahû izâ kadà amelehû.) Kadir Gecesi değil ama, çalışan işçiye çalışması bittiği zaman ücreti verilir. Ramazan bittiği için de, Ramazan'ın en son gecesinde mükâfat verilir, afv ü mağfiret olunur.” buyurdu.

Biliyorsunuz senenin en önemli beş gecesinden birisi Ramazan'ın sonucu gecesi, yâni ertesi gün bayram olan gecedir. Ona da Allah-u Teâlâ Hazretleri oruçlarımızı tutarak, cümlemizi sıhhat ve afiyetle eriştiresin...

Kadir Gecesi Ramazan'ın içinde saklı, onun ne zaman olduğunu bilmiyoruz. Onu bilmediğimiz için de, Ramazan'ın bütün gecelerini ihyâ etmeye çalışalım! Ama en son gecesi de, işçinin çalışıp işini bitirdiği zaman ücretini aldığı gibi, oruçlunun da orucunu bitirip ertesi gün bayram yapacağı en son gece de, afv ü mağfiret olma gecesidir.

Demek ki, bu mükâfatlar Allah-u Teâlâ Hazretleri'nden Ümmet-i Muhammed'in oruçlularına ihsân olunmuş. Allah-u Teâlâ Hazretleri bizleri, oruçlarını Peygamber SAS Efendimiz'in tarif buyurduğu şekilde, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin hoşnut ve

razı olacağı, kabul edeceği bir şekilde tutan kullarından eylesin... Ramazan ibadetlerimizi, teravihlerimizi tâdil-i erkân ile, ağır ağır, vakur vakur, huşû ile, edeb ile, göz yaşı ile, duygular ile güzel bir şekilde ibadetlerimizi yapmayı nasîb eylesin...

d. Ramazan ve Çeşitli Hayırlar

Tabii Ramazan ayında önemli olan iki büyük ibadet; birisi, gündüzleri oruç tutmak, ikincisi, geceleri gece namazı mahiyetinde olan teravih namazını kılmak... Ama bütün ibadetler sadece bunlardan ibaret demek değildir. Ramazan'da yapılan bütün ibadetler, hayırlar kat kat mükâfatlandırılır. Başka zamanda yapıldığına göre, en aşağı 70 kat daha fazla sevabı olur. Onun için Ramazan'da çeşitli hayırları, hayırların türlerini, çeşitlerini düşünüp taşınıp yapmağa gayret etmek lâzım!..

Onlardan birisi nedir?.. Arkadaşlara, fakirlere, muhtaçlara, komşulara ikram... İftar yemeği vermek, sahur yemeği vermek... Bu bir ikramdır, buradan insan sevap alır. Çünkü, Peygamber SAS Efendimiz'in hadis-i şerifleri var:

“Bir insan bir oruçluya bir hurma verse, bir bardak su verse, bir zeytin verse, yâni bir şeyle orucunu açtırsa; o oruçlunun orucundan dolayı kazandığı sevap kadar sevabı, o da aynen alır. Ama, oruç tutanın sevabından değil, Allah ayrıca ona veriyor. Oruçlunun sevabı oruçlu tarafından alınıyor, fakat oruçluya iftar ettirene de Allah-u Teâlâ Hazretleri, o oruçlunun sevabı kadar ikinci bir sevap veriyor.”

Onun için, iftar davetleri güzel bir adettir. Yapıyoruz el-hamdü lillâh... Müslümanlar tanıdıklarını, dostlarını çağırıyorlar, onlara iftar yemeği veriyorlar; güzel... Fakat iftarda dikkat edeceğimiz şey neydi?.. Akşam namazını makaslamamak! Akşam namazını camide kılmaya dikkat etmek, yemeği ona göre ayarlamak... Hafif bir şeyle orucu açtıktan sonra, camide namazı kılıp eve ondan sonra gelmek... Bu yemek yedirme güzel bir adet.

Sonra fukarayı gözetmek... Evlerine on kilo pirinç veya şu kadar para veya şu kadar yiyecek, giyecek, ihtiyaç malzemesi, hayır, sadaka veya zekât olarak bir şeyler vermek uygun olur.

Ayrıca inşaallah önümüzdeki cuma konuşmamda üzerinde duracağım; dilini ibadetle, zikirle değerlendirmeli!.. Sabah-akşam, gece-gündüz, işte, yolda zikrullahla meşgul olmalı!.. Tevbe

etmeli, istiğfar eylemeli, kelime-i tevhid (*Lâ ilâhe illa'llâh*) çekmeli!.. Allah'tan cennetini istemeli, cehenneminden Allah'a sığınmalı, Peygamber SAS Efendimiz'e salât-ü selâmı çok yapmalı!.. Bu günün saatleri içinde yapacağı işler.

Ayrıca ne yapmalı? Kur'an-ı Kerim'e sımsıkı sarılmalı ve Kur'an-ı Kerim'i çok okumalı! Okuması azsa öğrenmeye çalışmalı! Kuvvetliyse hatim indirmeye çalışmalı, mukâbeleleri dinlemeli!..

Mukâbele ne demek?.. Camide hafız okuyor, nereyi okuyacağı belli... Cemaat de ellerine Kur'an-ı Kerim'lerini alıyorlar, hafızın okuduğu sayfayı açıyorlar. Hafız ezberinden okuyor, ezberini kuvvetlendiriyor, kendisini denemiş oluyor. Cemaat de dinlemiş oluyor. Bilgili insanlar da hafızın hataları var mı, yok mu diye önde takip ediyorlar. Mukâbele deniliyor buna.

Bunun da aslı esâsı nedir, nereden kaynaklanıyor?.. Cebrâil AS Ramazan oldu mu, Peygamber Efendimiz'e her gün gelirdi; her gün Peygamber Efendimiz'le Kur'an-ı Kerim okurlardı. Rivâyete göre Peygamber Efendimiz okur, Cebrâil AS dinlerdi. Başka bir rivâyete göre de Cebrâil AS okur, Peygamber Efendimiz dinlerdi. Yâni ezberindeki Kur'an-ı Kerim'i Cebrâil AS'la müzâkere ve mukâbele etmiş oluyordu. İşte ondan dolayı, camilerimizde Kur'an-ı Kerim mukâbelesi vardır. O güzel adetin devamıdır.

Onun için Kur'an-ı Kerim okumaya evde dikkat etmeli; camilerdeki mukàbelelere gitmeli, onları güzelce dinlemeli!.. O usta, üstâd hafızlar, o Kur'an-ı Kerim'i tecvidiyle, harflerin hakkını vererek, mahàric-i hurûfa dikkat ederek nasıl okuyorlarsa, oradan güzel okumayı öğrenmeye çalışmalı!..

Kur'an okumak, öğrenmek çok önemli... İlim öğrenmek, vaazlara devam etmek, vaizleri dinlemek, camilerdeki vaazları takip etmek önemli. Dinî bilgisini arttırma isteği olmalı!..

e. Bir Kişiyi İslâm'ı Anlatın!

Aziz ve sevgili kardeşlerim! Bir de son olarak, hepinizden kuvvetle bir şey rica etmek istiyorum. Dergide de yazdım ve inşâallah ikinci dergimizde de yazacağım: Bu Ramazanda her kardeşimiz azmetsin, bir insanı İslâm'a çekmeye, kazanmaya çalışsın!.. Bu Ramazan'da adedimiz yüzde yüz artsın!.. Yüzde yüz artmak ne demek?.. Herkes bir kişiyi İslâm'a çekerse, o zaman sayı birden bir misli katlanacak, yüzde yüz artmış olacak.

Yâni herkes bir kişiyi İslâm'a kazansa, bir Ramazan boyu uğraşıp iyi müslüman haline getirirse, müslümanların sayısı iki misli olacak. Türkiye'de müslümanlar, zaten yüzde doksan dokuz müslüman, birer kişiyi de İslâm'a çekerlerse o zaman, $60 + 60 = 120$ milyon - 125 milyon insan demek ki müslüman olacak.

Tabii, Türkiye dışına taşma mânâsına da gelebilir bu; Türkiye içindeki gâfil, cahil, akli karışmış,

yalan yanlış bilgilerle dolu, İslâm'ı bilmeyen, Kur'an'ı, hadisi bilmeyen insanlara da İslâm'ı doğru öğretmek tarzında da olabilir. Çünkü, pek çok kimse İslâm'ı yanlış biliyor. İslâm hakkında kafasında bir takım vehimler var. Bir takım yalan yanlış sözler kafasına, kulağına girmiş, o da onu doğru kabul etmiş; ama İslâm'dan uzak bir yaşantısı var...

Bunları anlayabilirsiniz. Nereden anlarsınız?.. Bakarsınız namaz kılmıyor, bakarsınız oruç tutmuyor... Bakarsınız;

“—Ben müslümanım el-hamdü lillâh! Babam, dedem müslümandı...” filân diyor ama, hali İslâm'a uygun değil.

İşte onlara İslâm'ı öğretip, Allah'ın sevdiği çizgiye getirmeye çalışalım! Hepimiz bir insanı cehennemden kurtarıp, cennete girecek iyi insan haline getirmeye çalışalım, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!..

Allah gayret, kuvvet versin... Bir insanı doğru yola çekerseniz, o insanın ömür boyu yaptığı bütün sevaplı işlerin, amellerin, ibadetlerin bir misli de size yazılır. Yâni aynısı size de verilir. Adam sizin çalışmanızla namaza başladı; kıldığı bütün namazların sevaplarının bir misli size verilir... Oruç tutmaya başladı; tuttuğu bütün oruçlarının sevabının bir misli size verilir... Zekât vermeye başladı; zekâtlarının sevabının bir misli size verilir... Hacca gitmeye karar verdi, umreye gitmeye karar verdi; onun sevabı kadar sevap size de verilir... Kur'an okumayı öğrettiniz; onun sevabı kadar sevap size de verilir... Yâni çok sevap kazanırsınız.

Onun için lütfen, biraz sırf kendiniz için müslüman olmaktan daha ileri bir adım atın, başkalarını da müslüman etmeye çalışın!..

Allah-u Teâlâ Hazretleri hayırlara muvaffak etsin... Mücahid müslüman eylesin... Sahabe gibi müslüman olun... İslâm'ı yayıcı, irşad edici, dini cihana duyurucu, tanıtıcı insanlar olun... Allah sevdiği kul eylesin... Cennetiyle, cemâliyle müşerref eylesin...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

02. 01. 1998 - Brisbane / AVUSTRALYA

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

